LAUSUNTO
Sara Lukkarinen
Taneli Varis
Helena Suomela
Päivi Laitila

11.11.2019

Eduskunnan liikennejaosto

Asiantuntijapyyntö 12.11.2019 kokoukseen
Asia: HE 29/2019 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2020

Motiva Oy:n lausunto Hallituksen esitykseen eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2020

Motiva Oy kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto Hallituksen esitykseen eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2020.

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet:

- Suomi on kehittynyt edelläkävijänä kohti hiiletöntä liikennettä
- Liikenteen ja viestinnän verkot ja palvelut ovat helpottaneet arkea ja edistäneet elinkeinonharjoittamista sekä
- Uudet toimintamallit ja innovaatiot ovat vauhdittaneet hyvinvointia ja kilpailukykyä,

ovat erittäin kannatettavia. Hallinnonalan rooli vuoden 2035 hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamisessa on merkittävä, liikenteen osuuden ollessa Suomen hiilidioksidipäästöistä noin 20 prosenttia. Haluamme korostaa, että tavoitteiden saavuttaminen käytännössä edellyttää monipuolisen keinovalikoiman käyttöä, jossa panostuksia ohjataan infrastruktuurin rakentamisen ja parantamisen lisäksi esimerkiksi informaatio-ohjaukseen ja palveluiden kehittämiseen.

Tämän hallinnonalan lisämäärärahat kohdistuvat pääasiassa perusväylänpitoon, joukkoliikenteeseen ja liikenneväylien kehittämishankkeisiin. Perusväylänpito pyrkii osaltaan pienentämään rakennetun ympäristön korjausvelkaa, joka puolestaan parantaa niin liikenneturvallisuutta kuin luo edellytyksiä elinkeinoelämän kuljetuksille. Erityisen hienona asiana pidämme kävelyyn ja pyöräilyyn sekä joukkoliikenteeseen osoitettuja lisämäärärahoja, joiden toteuttamisen myötä saavutetaan myös muita etuja kuten terveyshyötyjä.

Talousarviossa on huomioitu aiempaa paremmin kävelyn ja pyöräilyn infrastruktuurin kehittäminen. Onkin tärkeää huomioida määrärahojen kohdistuminen näihin molempiin kulkumuotoihin sekä niiden painotuksen suuntautuminen sellaisiin kohteisiin, joissa potentiaali näiden kulkumuotojen kasvulle on merkittävä. Pidämme kuitenkin huolestuttavana määrärahojen merkittävää kohdentumista kestävän liikkumisen edistämisen keinovalikoimassa ainoastaan infrastruktuurin ja olosuhteiden kehittämiseen erityisesti momentissa 31. *Eräät avustukset*. Käytännössä tavoiteltaessa vaikuttavia tuloksia näiden toimenpiteiden toteuttamisessa tulee olla mukana laaja toimijajoukko, joten olisi tarkoituksenmukaista kohdentaa rahoitusta kuntien lisäksi myös muille toimijoille.

Muuhun kuin infrastruktuurin kehittämiseen kohdistuneet liikkumisen ohjauksen avustukset ovat myös pienentyneet edellisistä vuosista. Momentin 55. (31.30.63) *Julkisen henkilöliikenteen palvelujen ostot ja kehittäminen* sisältämä liikkumisen ohjauksen valtionavustuksiin osoitettu määräraha on aiempia vuosia pienempi. Pidämme tätä kehitystä haitallisena ja ristiriitaisena liikenteelle asetettuihin tavoitteisiin nähden. Liikkumisen ohjaukseen liittyvät toimenpiteet ovat usein hyvin kustannustehokkaita, ja niiden merkitys kestävän liikkumisen edistämisessä on huomattava. Liikkumisen ohjauksen valtionavustusta on jaettu vuodesta 2012. Vuosina 2014-2017 jaetuille valtionavustuksille kohdennetun selvityksen mukaan avustusten keskeinen merkitys on ollut liikkumisen ohjauksen työn käynnistäminen ja vakiinnuttaminen uusissa kaupungeissa ja kunnissa, organisaatioiden tiedon, osaamisen sekä yhteistyön lisääminen sekä kohderyhmien tietoihin ja asenteisiin vaikuttaminen eri medioita ja kanavia käyttäen. Näiden toimenpiteiden merkitystä ei voida pitää vähäisenä, sillä tehtävistä infrapanostuksista tulee saada mahdollisimman suuri hyöty ja vaikuttavuus. Viime vuosien merkittävät liikennetrendit, kuten pyöräilyn nousu keskiöön, eivät ole tapahtuneet pelkillä infraan kohdistuneilla panostuksilla. Henkilöliikenteen kestävän liikkumisen tavoitteiden osalta on usein kyse yksittäisten kuluttajien valinnoista, ja näitä valintoja tukemaan tarvitaan nykyistä enemmän sekä tietoa, osaamista että käytettävissä olevia mahdollisuuksia ja näistä määrätietoista viestintää.

Henkilöautojen hankinta- ja konversiotuen tavoitteena on edistää autokannan uudistumista siten, että yhä useampi henkilöauto toimisi vaihtoehtoisilla käyttövoimilla tai polttoaineilla (sähkö, bio- ja maakaasu, korkeaseosetanoli) ja vähentää samalla liikenteestä aiheutuvia haitallisia päästöjä. Hankinta- ja konversiotukien jatko toistaiseksi on perusteltua, sillä etenkin täyssähköautojen saatavuus eri EU-maissa vaikuttaisi olevan vahvasti riippuvaista tarjotuista tuista. Hankintatuen nykyiset ehdot ja maksimisumma ovat kuitenkin osin kyseenalaistettu vaikuttavuutta laskevana tekijänä. Tällä hetkellä tuki ei kavenna tyypillisten täyssähköautojen hankintahintaa kovin merkittävästi suhteessa polttomoottoriajoneuvoihin. Tilanne saattaa kuitenkin olla muuttumassa jo seuraavana vuonna kun useampi autovalmistaja on tuomassa markkinoille pieniä ja edullisia täyssähköautoja. Tässä segmentissä hankintatuki on suhteessa jo merkittävämpi tekijä. Mikäli korkeaseosetanoli- ja kaasukonversioiden edistämistä halutaan jatkaa ja tehostaa, näyttäisi olevan tarpeen varata resursseja konversiotuen ohella myös näistä verrattain tuntemattomista ratkaisuista ja mahdollisuuksista viestimiseen. Tällä hetkellä tiedon tarjoamisesta vastaavat suurelta osin konversioita tarjoavat yritykset, joiden omat mahdollisuudet laajoihin markkinointiponnistuksiin ovat hyvin rajalliset. Vaihtoehtoisista käyttövoimista ja niihin liittyvistä asioista, esimerkiksi lataamismahdollisuuksista, kaivataan selkeää tietoa.

Jotta tavoitteiden ja strategisten kokonaisuuksien toteutuminen konkretisoituu ja vakiintuu käytännössä, vaatii se pitkäjänteistä, määrätietoista toimintaa ja vuorovaikutusta yli hallintorajojen. Myös kestävän liikkumisen houkuttelevuuden parantaminen vaatii yhteistyötä yli hallintorajojen esimerkiksi opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan sekä ympäristöministeriön hallinnonalan kesken.

Valtion kestävän kehityksen yhtiö Motiva tarjoaa mielellään käyttöönne palveluita sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävän Suomen rakentamiseen yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Otamme käyttöömme uusia toimintatapoja hyödyntäen muun muassa digitaalisuuden ja kokeilutoiminnan mahdollisuuksia. Samalla jatkamme hyväksi havaittujen toimintatapojen, kuten liikenteen kuluttajaviestinnän sekä työpaikkojen kestävän liikkumisen edistämisen käytäntöönvientiä ja kehittämistä.

Helsingissä 11.11.2019
Motiva Oy

Vesa Silfver
toimitusjohtaja